

*Sygn. akt III AUa 775/12*

## WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

*Dnia 18 października 2012 r.*

*Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:*

*Przewodniczący - Sędzia: SA Ewa Jankowska*

*Sędziowie: SA Magdalena Kostro-Wesołowska*

*SA Małgorzata Micorek-Wagner (spr.)*

*Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Wąsowicz*

*po rozpoznaniu w dniu 18 października 2012 r. w Warszawie*

*sprawy A. B.*

*przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział*

*w W.*

*o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej*

*na skutek apelacji A. B.*

*od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych*

*z dnia 2 grudnia 2011 r. sygn. akt XIV U 1863/10*

*I. uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. z dnia 2 września 2010 r.(...) i przekazuje sprawę temu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania;*

*II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. na rzecz A. B. 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.*

*/-/ E. J.*

*/-/ M. W. (1)*

*/-/ M. W. (2)*

*Sygn. akt III AUa 775/12*

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 grudnia 2011 roku Sąd Okręgowy - Sąd Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił odwołanie A. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. z dnia 2 września 2010 r.

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Okręgowy podał, co następuje:

A. B. odwołała się od decyzji ZUS z dnia 2 września 2010 r. o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wskazując, że zaskarżona decyzja jest niezgodna z prawem, a w szczególności z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). W ocenie odwołującej powinna ona podlegać ubezpieczeniom społecznym z racji prowadzonej działalności gospodarczej. Do ubezpieczenia została bowiem zgłoszona z dniem 1 maja 2010 r., z zadeklarowaną podstawą wymiaru składek w kwocie 8.109 zł i od tego dnia prowadziła działalność gospodarczą wpisaną do ewidencji, a w dniu (...) urodziła dziecko. W ocenie odwołującej stanowisko ZUS odmawiające jej podlegania ubezpieczeniom społecznym, jak i zasiłku macierzyńskiego jest niesłuszne, bowiem dotychczas w żaden sposób nie zostało zakwestionowane wykonywanie przez nią działalności gospodarczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc, że zaskarżona decyzja jest zgodna z prawem, w szczególności z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W ocenie organu rentowego, odwołująca się nie miała na celu podjęcia działalności gospodarczej, a jedynie uzyskanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, o czym świadczą okoliczności sprawy: w szczególności krótki odstęp czasowy pomiędzy datą zarejestrowania działalności a porodem, krótki okres podlegania ubezpieczeniu przypadający w 2009 r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 września 2010 r. ZUS III Oddział w W. wydał decyzję, stwierdzającą, że A. B. nie podlega od dnia 1 maja 2010 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Odwołująca się, z wykształcenia psycholog, ma obecnie 32 lata, ukończyła kursy zawodowe z zakresu psychoterapii i zamierzała otworzyć gabinet psychoterapeutyczny. We wrześniu 2009 r. dowiedziała się, że jest w ciąży; była zdrowa i mogła podjąć pracę. W maju 2010 r. opracowała biznes plan przy pomocy swego małżonka, dysponowała wówczas z mężem 60 metrowym mieszkaniem. W dniu 1 maja 2010 r. dokonała zgłoszenia do ZUS, jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, deklarując jako podstawę wymiaru składek kwotę 8.109 zł, przy czym kwota ta nie miała żadnego przełożenia na rzeczywiste dochody odwołującej się z tytułu wzmiankowanej wyżej działalności. W tym samym miesiącu odwołując się urodziła dziecko. Odwołująca się została wpisana do ewidencji działalności gospodarczej w dniu 30 kwietnia 2010 r. Jako przedmiot działalności wskazano: niesklasyfikowaną gdzie indziej działalność w zakresie opieki zdrowotnej, działalność wspomagającą edukację, pozaszkolne formy edukacji niesklasyfikowane gdzie indziej, badanie rynku i opinii publicznej, sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej i Internet, pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania oraz pozostała pomoc społeczna gdzie indziej niesklasyfikowana. W dniu 30 kwietnia 2010 r. odwołująca się otworzyła rachunek w (...) Bank SA. W dniu 12 października 2010 r. wynajęła natomiast pomieszczenie biurowe o pow. 10 m<sup>2</sup>. Nie uzyskała żadnego zlecenia. Na prośbę jej małżonka - R. W. wystawił natomiast fakturę za „konsultacje statystyczne” na kwotę 1500 zł.

Odwołująca się przedstawiła fakturę wystawioną przez R. W., na kwotę 1500 zł za „konsultacje statystyczne”, mającą potwierdzić, że R. W., będący kolegą z pracy jej małżonka, zlecił jej opracowanie materiałów dotyczących „analizy materiałów ilościowych napojów” - przy czym świadek (R. W. - przypis Sądu Apelacyjnego, z uzasadnienia Sądu I instancji nie wynika jasno, o kogo chodzi) miał uczynić to na propozycję małżonka odwołującej się, bez głębszej wiedzy na temat jej przygotowania zawodowego, w praktyce było to streszczenie materiałów potrzebnych świadkowi.

W ocenie Sądu Okręgowego, materiał dowodowy zebrany w sprawie nie budzi wątpliwości. Kluczowa okoliczność, polegająca na stwierdzeniu, iż odwołująca się faktycznie rozpoczęła działalność gospodarczą, nie w maju 2010 r., a w roku 2011, wynika, w jego ocenie, wprost z przedstawionej dokumentacji, faktur oraz umowy najmu lokalu. W okresie do wydania zaskarżonej decyzji odwołująca się udowadniała przy tym wykonanie tylko jednej pracy, na zlecenie kolegi męża, co jednak nie decyduje, w ocenie Sądu Okręgowego, o prowadzeniu działalności w formie gabinetu psychoterapeutycznego, jakkolwiek mieści się w klasyfikacji wskazanej w działalności. Zdaniem Sądu I instancji, w świetle zasad doświadczenia życiowego, to jedno zlecenie, uzyskane od znajomego męża, nie stanowi

dowodu na wskazaną wyżej okoliczność; miało ono charakter wyjątkowy i mogło być uzyskane wyłącznie w celu późniejszego dowodzenia prawa do świadczeń z ZUS. Zeznania świadka R. W. w tej części były przy tym, zdaniem Sądu Okręgowego, mało przekonujące i niespójne z wyjaśnieniami samej odwołującej się. Sąd Okręgowy ponadto wskazał, iż odwołująca się przyznała, że wskazana przez nią kwota podstawy wymiaru składek miała charakter dowolny, oderwany od rzeczywistych dochodów, natomiast wynajęcie lokalu na działalność nastąpiło w okresie późniejszym, podobnie jak pozyskiwanie zleceń, na co odwołująca przedstawiła faktury, przy czym faktury przedstawione za okres późniejszy (k.90-k.102) nie mają wpływu na powyższe ustalenie, bowiem potwierdzają wyłącznie prowadzenie działalności w okresie późniejszym, niż zaskarżona decyzja. Również umowa z bankiem dotycząca prowadzenia rachunku, zdaniem tego Sądu, nie przemawia w żaden sposób za stwierdzeniem, że odwołująca się, w maju 2010 r., prowadziła działalność gospodarczą, podobnie dowodu takiego nie stanowił biznes plan opracowany przez małżonka odwołującej się.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji zważył, że odwołanie jest niezasadne, gdyż zaskarżona nim decyzja jest prawidłowa.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy podniósł, że wprawdzie Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 kwietnia 2010 r. (OSNP 2010/21-22/267) stwierdził jednoznacznie, że „Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.)”, jednakże podzielając powyższy pogląd stwierdza, iż w uzasadnieniu cytowanej uchwały zaakcentowano, iż zastosowanie tak sformułowanego poglądu prawnego może mieć miejsce jedynie w sytuacji, gdy faktyczne prowadzenie działalności gospodarczej nie budzi wątpliwości. Na gruncie niniejszej sprawy zostało jednak wykazane, że odwołująca się, w okresie do wydania zaskarżonej decyzji, nie prowadziła faktycznie działalności gospodarczej. Tym samym do odwołującej się nie miał zastosowania przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność oraz osoby z nimi współpracujące. Z powyższych względów zaskarżona decyzja odpowiadała prawu, a odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c.

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości apelacją A. B., w której zarzuciła ona temu orzeczeniu:

I. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik i rozstrzygnięcie sprawy, tj.:

- naruszenie art. 233 k.p.c., polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów oraz dokonaniu ustaleń faktycznych, nie znajdujących oparcia w zebranych materiale dowodowym, w szczególności na dokonaniu ustalenia faktycznego, zgodnie z którym, powódka rzekomo nie prowadziła działalności gospodarczej w maju 2010 roku, jak również poczynieniu tych ustaleń faktycznych w sposób sprzeczny z przepisami regulującym postępowanie dowodowe, w szczególności poprzez:

- bezpodstawne uznanie, jakoby pomiędzy wyjaśnieniami powódki, a zeznaniami świadka R. W. zachodził niespójność w zakresie określenia treści i charakteru usług świadczonych przez powódkę w sytuacji, gdy w istocie wyjaśnienia powódki oraz zeznania świadka były zgodne i brak było pomiędzy nimi jakiegokolwiek sprzeczności;

- naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., polegające na samodzielnym rozstrzygnięciu kwestii wymagających wiadomości specjalnych i w rezultacie bezpodstawnym przyjęciu, jakoby usługa określona jako „konsultacja statystyczna” nie mogła obejmować czynności polegających na streszczeniu pewnych materiałów;

- naruszenie art. 231 k.p.c. polegającym na bezpodstawnym przyjęciu,

jakoby powódka nie prowadziła działalności gospodarczej w maju 2010

roku pomimo nie obalenia przeciwnego w tym zakresie domniemania faktycznego wynikającego z wpisu powódki do ewidencji działalności gospodarczej oraz braku jakichkolwiek dowodów przemawiających przeciwko temu domniemaniu;

- naruszenie art. 227 i nast. w związku z art. 468 § 1 k.p.c. poprzez oparcie ustaleń na wyjaśnieniach powódki składanych w ramach przesłuchania informacyjnego, w tym szczególności wyjaśnień złożonych w tym trybie przez powódkę w zakresie treści i charakteru usługi zrealizowanej przez powódkę w maju 2010 roku;

- naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. polegające na braku jednoznacznego określenia w uzasadnieniu wyroku, czy kluczowa dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczność uzyskania i zrealizowana przez powódkę zlecenia od R. W. została uznana za udowodnioną;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- naruszenie art. 18 ust. 8 oraz art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez zakwestionowanie kwoty zadeklarowanej przez powódkę A. B. jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pomimo, że zadeklarowana kwota mieściła się w ustawowych granicach;

- naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 2 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którymi osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu jak i wypadkowemu, natomiast ubezpieczeniu chorobowemu na zasadzie dobrowolności, które to naruszenie polegało na błędnym uznaniu, że powódka nie podlega ubezpieczeniom społecznym pomimo prowadzenia przez powódkę pozarolniczej działalności gospodarczej.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelująca wniosła o:

zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie, że A. B. podlega ubezpieczeniom społecznym od 1 maja 2010 roku z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów procesu za obie instancje.

**Sąd Apelacyjny Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie zważył, co następuje.**

**Apelacja odwołującej się podlega uwzględnieniu, jako zmierzająca do uchylecia zaskarżonego nią wyroku. Uchyleniu podlega jednak nie tylko wyrok Sądu I instancji, ale także poprzedzająca go decyzja organu rentowego, a sprawa ponownemu rozpoznaniu przez ten organ,** gdyż wobec swojej dotychczasowej treści decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zaskarżona odwołaniem A. B. nie może się ostać, jako nie poddająca się w praktyce sądowej weryfikacji jej merytorycznej prawidłowości. Organ rentowy w zaskarżonej decyzji z dnia 2 września 2010 r. stwierdził bowiem, że „odwołująca się od 1 maja 2010 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej”, a jednocześnie w uzasadnieniu tej decyzji (po odnotowaniu szeregu faktów dotyczących zarejestrowania i prowadzenia przez odwołującą się działalności gospodarczej, urodzenia dziecka i kwestii podlegania przez nią ostatnio, przed zarejestrowaniem działalności gospodarczej, ubezpieczeniom społecznym) organ rentowy, w konkluzji tego uzasadnienia stwierdził, iż: „w ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektoratu w P. zgłoszenie firmy i (...) - B. z tak wysoką podstawą do ubezpieczeń miało na celu uzyskanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego o czym może świadczyć bardzo krótki okres podlegania przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienie do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, co można uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. W przedstawionym stanie prawnym i faktycznym orzeczono jak w decyzji, tj. wyłączono z ubezpieczeń społecznych Panią A. B. z tytułu zgłoszenia działalności gospodarczej” (zachowano pisownię oryginału, w tym braki w zakresie interpunkcji – przypis Sądu Apelacyjnego). Nie jest zatem wiadome, dlaczego organ rentowy podjął decyzję o „wyłączeniu” odwołującej się z ubezpieczeń społecznych, skoro w uzasadnieniu tej decyzji podał, że to wskazanie przez skarżącą wysokiej kwoty, jako podstawy do ubezpieczeń, miało na celu uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Sąd I instancji samodzielnie dopatrył się zatem w uzasadnieniu decyzji organu rentowego treści w nim nie istniejących przyjmując, że decyzja ta została

wydana, wobec zgłoszenia przez odwołującą się pozornej działalności gospodarczej, której w istocie odwołująca się nie prowadziła. Organ rentowy nie wyraził w zaskarżonej decyzji w wystarczającym stopniu swojego stanowiska w zakresie objętym zaskarżoną decyzją, gdyż w uzasadnieniu tej decyzji wcale nie zarzucił fikcyjności tytułu ubezpieczenia skarżącej, zawierając w nim swoistą relację z przebiegu zdarzeń, zakończoną niejasną, wyżej opisaną konkluzją. Z konkluzji tej zdaje się wynikać, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził jedynie, że zadeklarowana przez odwołującą się podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pozostaje w kolizji z zasadami współzycia społecznego, co nie pozostaje w logicznym związku przyczynowo – skutkowym z treścią osnowy zaskarżonej decyzji, w której stwierdzono, że odwołująca się nie podlega od 1 maja 2010 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych Sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji (art. 477<sup>14</sup> § 2 i art. 477<sup>14a</sup> k.p.c.) w granicach jej treści i przedmiotu (porówn. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210). Z przyczyn wyżej opisanych nie sposób jednak obecnie stwierdzić, jakie przesłanki faktyczne i prawne legły u podstaw wydania przez organ rentowy zaskarżonej decyzji.

***Mając na uwadze wszystkie wyżej opisane okoliczności faktyczne i argumenty prawne Sąd Apelacyjny, z mocy art. 477<sup>14a</sup> k.p.c. orzekł, jak w punkcie I sentencji. W punkcie II sentencji wyroku orzekł natomiast o zwrocie apelującej, na jej żądanie, kosztów procesu w instancji odwoławczej w postaci opłaty podstawowej od apelacji, zasądzając je na jej rzecz od organu rentowego, z mocy art. 98 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.***

**Sędziowie : Przewodnicząca:**

**M. W. (2) E. J.**

**M. W. (1)**